

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत वैयक्तीक लाभार्थ्याच्या शेताच्या बांधावर व शेतक-यांच्या शेत जमिनीवर वन विभागाच्या सामाजिक वनीकरण शाखेमार्फत वृक्ष लागवड कार्यक्रम राबविण्यातबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग (रोहयो प्रभाग)
शासन निर्णय क्र. मग्रारो-२०१६/प्र.क्र.६१/मग्रारो-१
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई -४०० ०३२
दिनांक :-१२ एप्रिल, २०१८

वाचा :

- १) शासन निर्णय क्र.मग्रारो २०११/प्र.क्र. ५८/रोहयो१०-अ, दि. २९ जून, २०११
- २) शासन परिपत्रक क्र.मग्रारो २०११/प्र.क्र.५४/रोहयो १०अ, दि.२८ सप्टेंबर, २०११
- ३) शासन निर्णय क्र. मग्रारो२०११/प्र.क्र.१२०/रोहयो-१०अ, दि. १४ मार्च, २०१२
- ४) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन बल प्रमुख) महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांच्या कार्यालयाचे पत्र क्र. कक्ष-१/रोहयो/प्र.क्र.९(२)/१६-१७/१३८०, दि. १८ ऑक्टोबर, २०१७

प्रस्तावना :-

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेची अंमलबजावणी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी कायदा २००५ नुसार राज्यात सुरु आहे. या कायद्याच्या परिशिष्ट-१ च्या कलम १ (४) नुसार काही वैयक्तीक लाभार्थ्याच्या जमिनीवर ग्रामपंचायतीमार्फत फळबाग लागवड करण्याबाबत वरील संदर्भ क्रमांक १, दि. २९ जून, २०११ च्या शासन निर्णयाद्वारे मान्यता देण्यात आली आहे. तसेच, महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत वैयक्तीक लाभार्थ्याच्या शेताच्या बांधावर व शेतक-यांच्या पडीक शेत जमिनीवर कृषि व पदुम विभागामार्फत वृक्ष लागवड कार्यक्रम राबविण्याकरिता वरिल संदर्भ क्रमांक ३, दि.१४ मार्च, २०१२ च्या शासन निर्णयाच्यव्ये मान्यता देण्यात आली आहे. त्याच धर्तीवर वरील संदर्भ पत्र क्र.४ च्या अनुंगाने महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत वैयक्तीक लाभार्थ्याच्या शेताच्या बांधावर व शेतक-यांच्या शेत जमिनीवर वन विभागाच्या सामाजिक वनीकरण शाखेमार्फत वृक्ष लागवड करण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. त्याअनुंगाने शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र रोजगार हमी अधिनियम, १९७७ (दिनांक ६ ऑगस्ट, २०१४ पर्यंत सुधारित) मधील अनुसूची दोन मधील परिच्छेद- ४ मध्ये नमूद करण्यात आल्याप्रमाणे खालील प्रवर्गातील शेतक-यांच्या बांधावर व शेतक-यांच्या शेत जमीनीवर वृक्ष लागवड कार्यक्रम वन विभागाच्या सामाजिक वनीकरण शाखेमार्फत हाती घेण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

(अ) अनुसूचित जाती

(ब) अनुसूचित जमाती

(क) भटक्या जमाती

(ळ) निरधिसूचित जमाती (विमुक्त जाती)

(झ) दारिद्र्य रेषेखालील लाभार्थी

(फ) ऊ- कर्ता असलेली कुटूंबे

(ग) शारीरिकदृष्ट्या विकलांग व्यक्ती कर्ता असलेली कुटूंबे

(ह) जमीन सुधारणांचे लाभार्थी

(आय) इंदिरा आवास योजनेखालील लाभार्थी

(जे) अनुसूचित जमाती व इतर परंपरागत वन निवासी (वन हक्क मान्य करणे) अधिनियम", २००६

(२००७ चा २) खालील लाभार्थी आणि

उपरोक्त प्रवर्गामधील पात्र लाभार्थींना प्राधान्य देण्यात आल्यानंतर, कृषि कर्जमाफी व कर्ज सहाय्य योजना, २००८ यामध्ये व्याख्या केलेल्या लहान व सीमांतभूधारक शेतक-यांच्या जमीनीवरील कामांच्या, शर्तांच्या अधीनतेने प्राधान्य देण्यात यावे.

मार्गदर्शक सूचना :-

१. लाभधारक निवड व अहर्ता पध्दती :-

१.१ मग्रारोहयोसाठी जॉबकार्ड धारक वरील 'अ' ते 'जे' प्रवर्गातील कोणतीही व्यक्ती वैयक्तीक लाभार्थी म्हणून या योजनेचा लाभ घेण्यास पात्र आहे.

१.२ इच्छुक लाभधारकाच्या नावे जमीन असणे आवश्यक आहे. ही जमीन कुळ कायद्याखाली येत असल्यास व ७/१२ च्या उतान्यावर जर कुळाचे नाव असेल तर योजना कुळाच्या संमतीने राबविण्यात यावी. लाभार्थ्याने ७/१२ व ८-अ चे उतारे अर्जासोबत जोडले.

१.३ इच्छुक लाभार्थ्यानी अर्ज ग्रामपंचातीकडे दाखल करावा. अर्जाचा नमूना परिशिष्ट क्र. १ आणि संमतीपत्रासाठी करारपत्राचा नमूना परिशिष्ट क्र. २ सोबत जोडले आहेत. ग्रामपंचायतीने त्यांच्या शिफारशीसह अर्ज वन विभागाच्या सामाजिक वनीकरण शाखेस हस्तांतरीत करावा.

१.४ मग्रारोहयो कार्यपद्धतीप्रमाणे ग्रामपंचायत व ग्रामसभा यांच्या सहकार्याने या योजनेअंतर्गत कोणाला व किती लाभ घेता येईल याबाबत ग्रामसभा घ्यावी.

१.५ शेतक-यांच्या शेताच्या बांधावर/ शेतामध्ये लागवड करावयाच्या वृक्षलागवडीच्या खर्चाची प्रमाणके रोपाच्या किंमतीसह सोबतच्या नमुना -१ मध्ये आणि जलद गतीने वाढणा-या प्रजांतीसाठी खर्चाची प्रमाणके रोपांच्या किंमतीसह नमुना-२ मध्ये दिले आहेत.

१.६ एका गावामध्ये असलेल्या शेतक-यांचा गट एकत्रितपणे स्वतंत्र प्रकल्प समजण्यात येईल व या गटामध्ये सर्व शेतक-यांच्या नावाची व लागवड केलेल्या रोपांच्या संख्येसह प्रजातीनिहाय नोंद घेतली जाईल. अशा प्रत्येक प्रकल्पासाठी प्रशासकिय व तांत्रिक मान्यता स्वतंत्रपणे देण्यात येईल. तसेच, प्रत्येक प्रकल्पाला MIS वर नोंद घेण्यासाठी स्वतंत्र संगणक क्रमांक असेल.

१.७ शासन निर्णय दिनांक १ ऑक्टोबर २०१६ अन्वये विहीत करण्यात आलेल्या कार्यपद्धतीनुसार वन विभागाच्या सामाजिक वनीकरण शाखेच्या अधिका-यांनी तांत्रिक मान्यता द्यावी व प्रशासकीय मान्यता संबंधित अधिका-यांनी द्यावी. तालूकानिहाय कामांच्या यादीस जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली समितीची मंजूरी घ्यावी व नंतरच प्रशासकीय मंजूरी देण्याची दक्षता घ्यावी. विभागीय वनअधिकारी यांनी सदरचा प्रस्ताव जिल्हाधिकारी यांचेकडे सादर करावा.

२. मग्रारोहयो अंतर्गत वैयक्तिक लाभार्थ्याच्या शेताच्या बांधावर व शेतकऱ्यांच्या जमिनीवर करावयाची वृक्ष लागवड या योजनेअंतर्गत खालील वृक्षाची लागवड करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२.१ शेतकऱ्यांच्या बांधावर/ शेतामध्ये करावयाची वृक्ष लागवड

१) साग २) चंदन ३) खाया ४) बांबू ५) निम ६) चारोळी ७) महोगनी ८) आवळा ९) हिरडा १०) बेहडा ११) अर्जून १२) सिताफळ १३) विंच १४) जांभूळ १५) बाभूळ १६) अंजन १७) बिबा १८) खैर १९) आंबा २०) काजू (रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यासाठी) २१) फणस २२) ताड २३) शिंदी २४) सुरु २५) शिवण २६) शेवगा २७) हादगा २८) कडीपत्ता २९) महारुख ३०) मँजियम ३१) मेलिया डुबिया इ. चा समावेश असेल व या रोपांचा दर सहपत्रीत केलेल्या अंदाजपत्रकीय नमुना क्रमांक १ प्रमाणे असावा. वरील प्रजातींच्या बाबतीत रोपांचे दर सामाजिक वनीकरण, वन विभागाने व कृषी विभाग यांनी वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या दरसुचीप्रमाणे राहतील.

२.२ जलद गतीने वाढणा-या प्रजाती जसे की, सुबाभुळ, निलगिरी इ. चा समावेश असावा व या रोपांचा दर सहपत्रित केलेल्या अंदाजपत्रकीय नमुना क्रमांक २ प्रमाणे असावा.

३. वृक्ष लागवडीसाठी मुदत

वृक्ष लागवडीचा कालावधी १ जून ते ३० नोव्हेंबर पर्यंत राहील. मग्रारोहयो अंतर्गत वृक्ष लागवड कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी सामाजिक वनीकरण शाखेने कालबद्ध कार्यक्रमाचे वेळापत्रक तयार करावे.

४. लाभार्थ्याची जबाबदारी

४.१ महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी अधिनियमाच्या परिशिष्ट -१ कलम १ (४) च्या अधिन राहून वृक्ष लागवड करणारे लाभार्थी जॉबकार्ड धारक असल्याने त्यांच्या स्वतः च्या क्षेत्रात केलेल्या वृक्ष लागवडीचे संवर्धन व जोपासना करण्याची जबाबदारी लाभार्थ्याची राहील.

४.२ वृक्षनिहाय मापदंडानुसार दुस-या व तिस-या वर्षातील जिवंत झाडांच्या टक्केवारीप्रमाणे कामे करण्याची जबाबदारी लाभार्थ्याची राहील.

४.३ दुसऱ्या व तिसऱ्या वर्षी बागायत वृक्ष पिकांचे बाबतीत जे लाभार्थी कमीत कमी ९०% आणि कोरडवाहू वृक्ष पिकांच्या बाबतीत ७५% झाडे जिवंत ठेवतील फक्त अशाच लाभार्थ्याना दुसऱ्या व तिसऱ्या वर्षाचे अनुदान देय राहील.

५. सल्लागार समिती व प्रकल्पावर निरिक्षण

तालुका पातळीवर उपविभागीय अधिकारी (प्रांत अधिकारी) यांचे अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करावी. यामध्ये तहसीलदार, गट विकास अधिकारी व वनक्षेत्रापाल, सामाजिक वनीकरण हे सदस्य असतील. समितीचे सदस्य सचिव वनक्षेत्रापाल, सामाजिक वनीकरण हे असतील. सदर समितीने या कामासाठी रोपे कुठे उपलब्ध होणार याबाबत चर्चा करून योग्य तो निर्णय घ्यावा, मात्र याबाबत ग्रामसभा/ ग्रामपंचायत यांचा निर्णय झाला असल्याची खात्री करावी. तसेच कोणत्या प्रकारच्या वृक्ष प्रजातींची लागवड करावयाची याबाबत खालील निष्कर्षाच्या आधारे समिती शिफारस करेल.

अ) वृक्ष निवडीबाबत लाभार्थ्याची इच्छा व तयारी.

ब) जमिनीची प्रत जर लिंबूवर्ग वृक्ष लावायची असतील तर मातीचे परिक्षण करणे आवश्यक राहील.

क) लागवड करावयाची रोपे/ कलमाची उपलब्धता खालील प्रमाणे प्राधान्य क्रमाने करावी.

१) सामाजिक वनीकरण, वन विभाग किंवा अन्य शासकीय विभाग रोपवाटिका.

२) कृषी विभागाच्या रोपवाटीका.

३) महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत ग्रामपंचायतीच्या रोपवाटीका.

४) कृषी विद्यापिठाच्या रोपवाटिका

५) खाजगी शासन मान्यता प्राप्त रोपवाटिकांना अंतिम प्राधान्य द्यावे. परवानाधारक रोपवाटिकेकडून रोप खरेदी करावयाची असल्यास कृषी आयुक्त यांनी प्रमाणित केलेल्या रोपवाटिकेतून आयुक्त (कृषी) यांनी लागू केलेल्या दरात रोपे पुरवठा करणाऱ्या नर्सरीची नावे जिल्हाधिकारी यांनी जिल्ह्यातील सर्वाधिक खपाच्या वर्तमानपत्रात प्रसिद्ध करावीत व त्या रोपवाटिका धारकाकडून लाभार्थ्यांनी रोपे खरेदी करणेबाबत सामाजिक वनीकरण शाखेने लाभार्थ्यांना पत्र द्यावे. परंतु रोपे खरेदीची पावती सामाजिक वनीकरण विभागाने प्रमाणित केल्यावर रोपांची खरेदी रक्कम लाभार्थ्याच्या खात्यावर थेट जमा करावी.

६) टिश्यु कल्वर/ क्लोनल रोपांसाठी आयुक्त कृषी यांनी प्रमाणीत केलेल्या व सामाजिक वनीकरण/ वन विभागाच्या सल्ल्याने वन विभाग व रोजगार हमी योजना विभागाने शासन मान्यता दिलेल्या खाजगी रोपवाटिका

६. मग्रारोहयोच्या (MGNREGA) सर्व मागदर्शक सूचनांचे पालन करणे.

६.१ लाभार्थी स्वतः जॉबकार्ड धारक असावा.

६.२ लाभार्थी वरील परिच्छेद १ मधील 'अ' ते 'जे' या प्रवर्गातील असावा.

६.३ जॉब कार्ड धारकाच्या खात्यावर (Record) कामाची नोंद करावी

६.४ दर १५ दिवसांप्रमाणे मस्टर प्रमाणे मजूरी प्रदान करावी.

६.५ संपूर्ण वृक्ष लागवड कार्यक्रमासाठी पूर्व हंगामी मशागत कामे, खड्डे खोदणे, वृक्षांची लागवड करणे, पाणी देणे, किटकनाशके/ औषधे फवारणी व झाडांचे संरक्षण करणे इ. कामे लाभधारकाने स्वतः व जॉबकार्ड धारक मजूरांकडून करून घेण्याची जबाबदारी लाभार्थ्याची राहील.

६.६ इतर जॉबकार्ड धारकही काम करू शकतात व त्यांना नरेगाची मजूरी मिळू शकते.

६.७ मजूरीची रक्कम फक्त पोस्ट/ बँकेमार्फतच दिली जाईल.

६.८ आवश्यक प्रमाणपत्रे जसे जातीचा दाखला, दारिद्र्य रेषेखालील दाखला इ. तहसिलदारांकडून प्राप्त करून घेणे व प्रकरणाला जोडणे आवश्यक आहे.

६.९ ग्रामरोजगार नोंदवहीत व ग्राम मालमत्ता नोंदवहीत सर्व प्रकारच्या नोंदी घेणे आवश्यक आहे.

६.१० सर्व प्रकारच्या नोंदी नरेगा प्रमाणित ७ रजिस्टरच्या नमुन्यामध्येच घ्याव्यात. ७ रजिस्टर हे ग्रामपंचायतीच्या मालकीचे असल्याने ग्रामपंचायतीमध्येच अभिलेख ठेवण्यात येईल, सामाजिक वनीकरण विभागाने ७ रजिस्टर पैकी आवश्यक रजिस्टर स्वतंत्ररित्या त्यांच्या कार्यालयात जतन करून ठेवावेत .

६.११ MIS वरील सर्व प्रकारच्या नोंदी घेणे.

६.१२ सदर कामांचे सामाजिक अंकक्षेण अनिवार्य असल्याने अकुशल व अर्धकुशल कामावरील खर्चाची सर्व प्रमाणके/ पावत्या (Vouchers) सामाजिक अंकेक्षणासाठी उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे. सामाजिक अंकेक्षण प्रक्रियेवेळी स्वतः वनक्षेत्रपाल, सामाजिक वनीकरण यांनी बैठकींना उपस्थित राहणे बंधनकारक राहील.

७. मजूरी प्रदान व साधन सामुग्रीच्या खर्चाचे प्रदान करण्याचे प्रकार व कार्यपद्धती

७.१ हजेरी पत्रकाच्या आधारावर सामाजिक वनीकरण, वन विभागामार्फत मंजूरी प्रदान करण्यात येईल. सदर मजूरी दर १५ दिवसांनी बँकेच्या माध्यमातून अदा करण्यात येईल.

७.२ साधन सामुग्रीवरील खर्चाची प्रदाने दोन प्रकारे करता येतील.

अ) वृक्ष लागवडीसाठी लागणारी कलमे/ रोपे सामाजिक वनीकरण शाखेच्या सल्ल्याने लाभार्थी स्वतः खरेदी करतील व त्याचा खर्च बील/ व्हाऊचर सामाजिक वनीकरण, वन विभागामार्फत प्रमाणित केल्यावर रोपांची रक्कम थेट लाभार्थ्याच्या खात्यावर जमा करण्यात येईल. कोणत्याही परिस्थितीत नर्सरी धारकाकडे अगाऊ मागणी नोंदविणे व नर्सरी धारकाच्या खात्यावर सामाजिक वनीकरण शाखेने अथवा कृषि विभागाने परस्पर निधी जमा करणे ही बाब अनुज्ञेय असणार नाही. सदर बाब निर्दर्शनास आल्यास गंभीर अनियमितता समजण्यात येईल व संबंधीत अधिकारी / कर्मचारी शिस्तभंगाच्या कार्यवाही पात्र राहतील.

ब) निविष्ठा (खते, औषधे व इतर साहित्य) यावरील खर्चाची रक्कम थेट लाभार्थ्यांस प्रमाणपत्र/ व्हाऊचर सादर केल्यानंतर सामाजिक वनीकरण, वन विभागाकडून थेट लाभार्थ्याच्या खात्यावर जमा करण्यात येईल.

८. निरिक्षण नोंदवही

८.१ लागवड केलेल्या वृक्ष लागवडीची नोंद मापन पुस्तिकामाध्ये रोहयोशी निगडीत वृक्षलागवड योजनेच्या धर्तीवर सामाजिक वनीकरण, वन विभागाने घ्यावी.

८.२ गावपातळीवर झालेल्या वृक्ष लागवडीची माहिती सामाजिक वनीकरण, वन विभागाने ग्रामपंचायतीस देणे आवश्यक राहील. व त्याआधारे ग्रामपंचायतीकडील नरेगाच्या मालमत्ता रजिस्टर मध्ये ग्रामपंचायतीने नोंद घ्यावी.

९. वन विभागाच्या सामाजिक वनीकरण शाखेकडून संपूर्ण तांत्रिक व अन्य प्रकारचे मार्गदर्शन सदर योजना यशस्वी करण्यासाठी सर्व प्रकारचे मार्गदर्शन व तांत्रिक सहाय्य करण्याची जबाबदारी सामाजिक वनीकरण शाखेचे जिल्हास्तरावरील विभागीय वन अधिकारी, वृत्तस्तरावर वनसंरक्षक सामाजिक वनीकरण आणि राज्य स्तरावर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, सामाजिक वनीकरण महाराष्ट्र राज्य पुणे यांची राहील. यासंदर्भात सविस्तर मार्गदर्शक सूचना प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन बल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांनी निर्गमित कराव्यात.

९.१ शेतजमीनीच्या प्रतवारीनुसार सुयोग्य वृक्ष झाडांची निवड करणे

९.२ आवश्यक तेथे मातीचे परिक्षण करण्याबाबत सल्ला देणे,

९.३ राज्य रोहयोप्रमाणे चांगल्या दर्जाचे वृक्ष लागवडीचे साहित्य (कलमे/ रोपे इ.) पुरविणे.

९.४ वृक्ष लागवडीनंतर तीन वर्षांपर्यंत सर्व प्रकारचे तांत्रिक मार्गदर्शन करणे.

१०. कलमे/ रोपे पुरवठा नियोजन

नरेगा कार्यपद्धतीनुसार व ठरलेल्या दराप्रमाणेच या योजनेसाठी कलमे/ रोपे सामाजिक वनीकरण, वन विभागाने लाभार्थीस खरेदी करण्यास मार्गदर्शन करावे, जेणेकरून दर्ज कायम राहील.

११. वृक्ष लागवडीची आकडेवारी

मग्रारोहयोअंतर्गत सदर वृक्षलागवडीची स्वतंत्र आकडेवारी वन विभागाच्या सामाजिक वनीकरण शाखेने ठेवावी. त्याची प्रत तहसिलदार यांना द्यावी, जेणेकरून तालुक्यात वृक्ष लागवडीबाबत साध्य केलेल्या उद्दिष्टांची माहिती मिळेल. झालेल्या वृक्ष लागवडीचा मासिक प्रगती अहवाल वनक्षेत्रपाल, सामाजिक वनीकरण यांनी विहित कालावधीत विभागीय वन अधिकारी सामाजिक वनीकरण व वनसंरक्षक सामाजिक वनीकरण मार्फत सामाजिक वनीकरण शाखेच्या राज्यस्तरीय अधिकारी व नरेगा आयुक्त यांना सादर करावा. सामाजिक अंकेक्षणाकरीता मुख्य कार्यकारी अधिकारी व जिल्हाधिकारी यांना कामांचे अभिलेख उपलब्ध करून देण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हयाच्या विभागीय वनअधिकारी यांची राहिल.

सदर योजना प्रभावीपणे राबविण्यासाठी १. गट विकास अधिकारी २. तहसिलदार, ३.वनक्षेत्रपाल सामाजिक वनीकरण यांनी परस्पर समन्वय व सहकार्य ठेवून कार्यवाही करावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०१८०४१३११४३२५९८१६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(डॉ. प्रमोद शिंदे)
उप सचिव (रोहयो)

प्रति,

- १) मा. राज्यपालांचे सचिव,
- २) मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय मुंबई
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
- ४) मा. मंत्री/ राज्यमंत्री (रोहयो) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) मुख्य सचिवांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय मुंबई
- ६) प्रधान सचिव (रोहयो), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ७) प्रधान सचिव (कृषि) , कृषी व पदुम, मंत्रालय, मुंबई,
- ८) सर्व विभागीय आयुक्त,
- ९) आयुक्त, कृषी, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- १०) सर्व जिल्हाधिकारी (मुंबई व मुंबई उपनगर वगळून),
- ११) संचालक, फलोत्पादन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- १२) मुख्य अभियंता व सह सचिव (रोहयो), मंत्रालय, मुंबई,
- १३) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
- १४) सर्व विशेष कार्यकारी अधिकारी व उप विकास आयुक्त (रोहयो)
- १५) सर्व उपजिल्हाधिकारी (रोहयो)
- १६) मुख्य अभियंता, लघुपाटबंधारे (स्था. स्तर) विभाग, पुणे
- १७) सर्व विभागीय कृषि अधिकारी,
- १८) समिती अधिकारी, कार्यासन ड-७, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन,
- १९) उप सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ रोजगार हमी समिती, महाराष्ट्र विधानमंडळ सविचालय मुंबई
- २०) सर्व उप सचिव/ अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी, नियोजन विभाग (रोहयो), मंत्रालय, मुंबई,
- २१) कक्ष अधिकारी, रोहयो १ सारसंग्रह
- २२) निवडनस्ती, कार्यासन रोहयो- नियोजन विभाग (रोहयो), मंत्रालय, मुंबई.

प्रति,

ग्रामसेवक,

ग्रामपंचायत-----

तालुका -----

जिल्हा -----

विषय — महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेशी निगडीत शेत जमीनीवर वृक्ष लागवड योजनेचा लाभ घेण्याबाबत.

संदर्भ :- शासन निर्णय, नियोजन विभाग (रोजगार हमी योजना कक्ष) क्र. मग्रारो- २०१८/प्र.क्र.६१/ मग्रारो-०१, दि. -----

मी माझ्या स्वतःच्या मालकीच्या जमिनीत महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत संदर्भाधीन शासन निर्णयानुसार वृक्ष लागवड करु इच्छित आहे. मी धारण केलेल्या जमिनीसंबंधी माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

१. शेतक-याचे नाव -----

२. गांव ----- तालुका -----जिल्हा -----

३. लाभार्थ्याची वर्गवारी (अनु.जाती/अनु.जमाती/भटक्या विमुक्त/ महिला/इतर)

एकूण क्षेत्र- ८-अ प्रमाणे :-

लागवडीचा भुमापन क्रमांक ----- क्षेत्र

४. संयुक्त खातेदार असल्यास अर्जदाराच्या हिश्याचे प्रमाणानुसार

क्षेत्र ----- हे.

भूमापन क्रमांक ----- क्षेत्र

५. ८-अ प्रमाणे एकूण जमिन धारणा

क्षेत्र ----- हे. भुसंपादन क्रमांक ----- क्षेत्र

६. लागवड करु इच्छित असलेल्या क्षेत्राव्यतिरिक्त व इतर गावांमधील एकूण अर्जदाराने गावनिहाय ८-अ प्रमाणे जमिन धारणा --

६.अ. शासकिय योजनेअंतर्गत पुर्वी वृक्ष लागवड केली असल्यास तपशिल.

अ.क्र	नमुना क्रमांक	लागवड क्षेत्र (हे) गटक्रमांक क्षेत्र (हे)	लावलेल्या संख्या	झाडांची	रोजगार हमी व्यतिरिक्त इतर लागवड केली असल्यास
१	२	३	४	५	

७. जमिनीचा प्रकार (हलकी/मध्यम/भारी/कातळ/पडीक)

८. पडीक जमिनीवर वृक्ष लागवड करावयाचे असल्यास

अ. जमिन किती वर्षांपासून पडीक आहे? ब) जमिन पडीक ठेवण्याचे संक्षिप्त कारणे?

९. महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनांतर्गत वृक्ष लागवड कार्यक्रमाखाली लागवडीसाठी वापरावयाच्या प्रजाती.

अ. -----क्षेत्र (हे)
ब. प्रजातीचा तपशिल -----
क. रोपांची संख्या -----

१०. संयुक्त खातेदार असल्यास त्याचे हिशयाचे क्षेत्राप्रमाणे द्यावयाचा लाभ

प्रजातीचे नाव
अ. -----क्षेत्र (हे)
ब. प्रजातीचा तपशिल -----
क. रोपांची संख्या -----

११. उपलब्ध असल्यास ओलिताचे साधन -----

(विहीर, लिफ्ट, कॅनॉल, नदी)

शासनाने विहित केलेल्या नियम व अटीप्रमाणे वर नमुद केलेल्या झाडांची लागवड करेल. तसेच मी स्वतः/माझे कुंटूबांतील कार्यक्षम व्यक्ती या महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेतील प्रमाणित मजूर म्हणून घोषित करेल. रोपे लागवड केल्यानंतर त्यांची सुयोग्य जोपासना व संरक्षण करेल. तेव्हा मला सदर योजनेत सहभागी करून घ्यावे. ही विनंती. सोबत ७/१२ उतारा व ८-अ जोडला आहे.

आपला विश्वासू,

स्थळ -

(शेतक-याचे नाव व सही/अंगठा)

दिनांक -

संमतीपत्र

महाराष्ट्र शासन निर्णय, नियोजन विभाग (रोजगार हमी योजना कक्ष) क्र.एसएलएफ-
दिनांक ----- प्रमाणे महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेशी निगडीत वृक्ष लागवड योजना मंजूर केली आहे. त्याकरीता माझ्या/आमच्या मालकीच्या/जमिनीवर ही योजना राबण्यास संमती देत आहे/आहोत.

१. सदरची योजना राबविण्याकरिता मी स्वतः/माझे कुटूबांतील कार्यक्षम व्यक्ती महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेतील प्रमाणित मजूर म्हणून घोषित करीत आहे/आहोत. या योजनेकरीता होणारी सर्व कामे प्रामुख्याने पूर्ण करण्याची जबाबदारी माझी किंवा जॉब कार्ड धारक मजूरांकडून करून घेण्याची जबाबदारी माझी / आमची राहील.
२. योजनेअंतर्गत आवश्यक रोपे पुरवठा व रोपे वाहतूक ही शासनामार्फत करण्यात येईल याची मला कल्पना देण्यात आलेली असून मला ते मान्य आहे.
३. झाडांची लागवड केल्यानंतर हप्ता रक्कम मिळण्यासाठीचे पात्रता निकष मला अवगत करून देण्यात आलेले असून ते मला मान्य राहतील.
४. या योजनेचे नियम व अटी मला बंधनकारक आहे व त्यानुसार मी रोपांची लागवड/संगोपन/संरक्षण/करीन.
५. सदर योजनेतर्गत एकूण क्षेत्राप्रमाणे व नमुन्याप्रमाणे शासनाने प्रतिवर्षी मंजूर केलेल्या मर्यादेच्या प्रमाणकापेक्षा जास्त खर्च झाल्यास तो खर्च मी/आम्ही स्वतः करील.
६. महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेशी निगडीत वृक्षलागवड योजनेची माहिती मला/आम्हाला मान्य असल्याचे कबूल करून त्याप्रमाणे करारपत्रावर सहया केल्या आहेत.
७. या योजनेतर्गत शासन वेळोवेळी जे बदल करेल अथवा अटी घालेल त्या अटी/बदल मला/आम्हाला मान्य राहतील.
८. या योजनेत भाग घेण्यापूर्वी मी/आम्ही शासनाच्या या सारख्याच सामाजिक वनीकरण /इतर विभागाच्या योजनेखाली ----- क्षेत्रावर लाभ घेतलेला आहे/नाही.
९. या योजनेतर्गत माझ्या शेतावर लागवड करावयाच्या वृक्ष प्रजाती व क्षेत्र याचा तपशिल खालील प्रमाणे आहे.
प्रजाती ----- भूमापन क्रमांक ----- क्षेत्र -----हेक्टर
१०. मी/आम्ही स्वतः संयुक्त खातेदार असून मी/इतरांनी या योजनेचा भूमापन क्रमांक ----- मध्ये ----- हेक्टर क्षेत्रावर लाभ घेतला आहे/नाही.
११. महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत वृक्ष लागवड योजनेमध्ये समाविष्ट करून घेण्यासाठी मी/आम्ही दिलेला तपशिल ७/१२ चे उता-याप्रमाणे बरोबर आहे.
१२. मी/आम्ही संयुक्त खातेदार असून माझ्या/आमच्या हिश्याच्या भूमापन क्र ----- मध्ये हेक्टर क्षेत्रावर वृक्ष लागवड करण्यास परवानगी दिल्यास वरील सर्व अटी मला/आम्हाला मान्य राहतील.

ठिकाण:-

दिनाक:-

सही/अंगठा

(लाभार्थ्याचे नाव)

साक्षीदार :

१)

२)

समक्ष —वनपाल

१. उपरोक्त दिलेला तपशिल मी महसूल अभिलेखावरून तपासला व तो बरोबर आहे.
२. प्रस्तावित क्षेत्र शेतक-यांनी मागणी केलेल्या वृक्ष प्रजातीच्या लागवडीसाठी योग्य आहे.

३. विहीर अथवा इतर ओलिताची सोय उपलब्ध आहे (तपशील-----)
४. प्रत्यक्ष भेट दिनांक ----- रोजी दिली.
५. सदरच्या लाभार्थ्यास शासनाने निर्धारित केलेल्या एकूण क्षेत्र मर्यादेपेक्षा जास्त लागवड प्रस्तावित झालेली नाही याची खात्री करण्यात आलेली आहे.

ठिकाण :

सही

दिनांक :

(वनपाल)

नमुना क्र. १

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत खाजगी जमिनीवर वृक्ष लागवडीसाठी नमुना अंदाजपत्रक
साग, चंदन, खाया, बांबू, निम, चारोळी, मोहगनी, आवळा, हिरडा, बेहडा, अर्जुन, सिताफळ, विंच, जांभूळ, बाभुळ, अंजन, बिबा, खैर, आंबा,
काजू, फणस, ताड, सिंदी, सुरु शिवण, शेवगा, हादगा, कडीपत्ता, महारुख, मँजीयम, मेलीया डुविया या प्रजातीची रोपे लागवड
खड्यांचा आकार ०.६०x ०.६०x ०.६० मी. रोपे संख्या १००, मजूरीचा दर रु. २०३/- प्रति दिन

	कामाचा तपशील	म. दि.	मजूरी	साहित्य	एकूण
(अ)	लागवड पूर्व कामे				
१	जमीन तयार करणे	१५.००	३०४५.००	१००.००	३१४५.००
२	खड्डे खोदणे ०.६०x०.६०x०.६० मी आकारमानाचे	१२.५०	२५३७.५०	०.००	२५३७.५०
३	कुपन करणे	३०.००	६०९०.००	५००.००	६५९०.००
	एकूण	५७.५०	११६७२.५०	६००.००	१२२७२.५०
(ब)	प्रथम वर्ष कामे				
१	माती व खत मिश्रणाने खड्डे भरणे (शेणखत ०.३७ टन, रासायनिक खत, सुपर फॉर्सेट ५० कि. ग्रॅ. किटकनाशकाची भूकटी २.५ कि. ग्रॅ. (फोरेट)	१०.००	२०३०.००	१६९८.००	३७२८.००
२	रोपांची / कलमांची किंमत लागवडीची १०० रोपे + १०% मरअळीची रोपे = ११० रोपे रु. ४०/- रुपये प्रती कलम रोप (कमाल) किंवा प्रत्यक्ष दर	०.००	०.००	४४००.००	४४००.००
३	लागवड करणे	१०.००	२०३०.००	०.००	२०३०.००
४	नांग्या भरणे (मरअळी १०%)	१.००	२०३.००	०.००	२०३.००
५	खते देणे	०.००	०.००	१३६५.४९	१३६५.४९
६	निंदणी	१०.००	२०३०.००	०.००	२०३०.००
७	पीक संरक्षण	०.००	०.००	०.००	०.००
८	पाणी देणे	१०.००	२०३०.००	५०.००	२०८०.००
९	इतर संकिर्ण	२.५०	५०७.५०	१२५.००	६३२.५०
	एकूण	४३.५०	८८३०.५०	७६३८.४९	९६४६.९९
(क)	द्वितीय वर्ष				
१	मरअळी भरणेकरीता १०% म्हणजेच १० रोपांची खरेदी करणे कलम रोपे प्रती रोप रु ४०/- प्रमाणे	०.००	०.००	४००.००	४००.००
२	नांग्या भरणे (मरअळी १०%)	१.००	२०३.००	०.००	२०३.००
३	खते देणे	१०.००	२०३०.००	२७३०.८२	४७६०.८२
४	निंदणी	१०.००	२०३०.००	०.००	२०३०.००
५	पीक संरक्षण	२.५०	५०७.५०	३२.००	५३९.५०
६	पाणी देणे	१०.००	२०३०.००	०.००	२०३०.००
७	इतर संकिर्ण	२.५०	५०७.५०	१२५.००	६३२.५०
	एकूण	३६.००	७३०८.००	३२८७.८२	९०५९५.८२
(क)	त्रुटीय वर्ष कामे				
१	खते देणे	१०.००	२०३०.००	४०९६.२३	६१२६.२३
२	निंदणी	१०.००	२०३०.००	०.००	२०३०.००
३	पीक संरक्षण	२.५०	५०७.५०	३२.००	५३९.५०
४	पाणी देणे	१०.००	२०३०.००	०.००	२०३०.००
५	इतर संकिर्ण	२.५०	५०७.५०	१२५.००	६३२.५०
	एकूण	३५.००	७९०५.००	४२५३.२३	९९३५८.२३

गोपवारा

१ एकूण एकंदर लागवड पूर्व ते तृतीयवर्ष कामे				
२ लागवड पूर्व कामे	५७.५०	११६७२.५०	६००.००	१२२७२.५०
३ अव्याप्त दर्व कामे	४३.५०	८८३०.५०	७६३८.४९	१६४६८.९९
४ द्वितीय दर्व	३६.००	७३०८.००	३२८७.८२	१०४९५.८२
५ तृतीय वर्ष कामे	३५.००	७१०५.००	४२५३.२३	११३४८.२३
६ एकूण एकंदर	१७२.००	३४९९६.००	१५७७९.४६	५०६९५.४६
		म्हणजेच		५०६९५.४६
७ मजुरी व साहित्य पुरवठा यांची टक्केवारी	मजुरी ५५ % व साहित्य ४५ %		म्हणजेच प्रति रोप खर्च	५०६९५.४६

टिप- उपरोक्त दरपत्रक हे महाराष्ट्र शासन, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचेकडील शा. नि.क्र. मग्रारो-२०११/प्र.क्र.१२०/रोहयो-१० अ. दि. १४.३.२०१२ चा आधार घेणेत आला आहे.

अप्पर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक
(मुख्यालय) सामाजिक वनीकरण,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे. १

नमुना क्र. २- खाजगी जमिनीवर निलगीरी, सुबाभूल इ. प्रजातीची लागवड

रोपे संख्या २५०० प्रती हेक्टरी

मजूरीचा दर रु २०३

प्रती मनुष्य दिवस प्रमाणे

अ.क्र	तपशील	मनुष्य दिवस	मजूरी	साहित्य	एकूण
अ	लागवड पूर्व कामे				
१	पुर्व तयारीची कामे (सर्वेक्षण व सिमांकण करणे, उपचार नकाशा तयार करणे, १०० मी x १०० मी वर ग्रीड टाकणे, जागेवरील अनावश्यक झाडे/ झुडपे काढून जमिन तयार करणे)	१०.१०	२२१२.७०	२७.४५	२२४०.९५
२	निलगीरी रोपलागवडीसाठी ०.३०x०.३०x०.३० मी. आकाराचे खड्ड्यांची आखणी करणे व २५०० खड्डे खोदणे किंवा रोपलागवडीसाठी आडवी उभी नांगरणी करणे	४३.५०	८८३०.५०	०.००	८८३०.५०
	एकूण	५४.४०	११०४३.२०	२७.४५	११०७०.६५
	इतर संकिर्ण (७ %)		७७३.०२	९.९२	७७४.९५
	एकूण एकंदर लागवड पूर्व कामे	५४.४०	११८९६.२२	२९.३७	११८४५.६०
ब	प्रथम वर्षीय कामे				
१	काटेरी कुंपण तयार करणे	४८.००	१७४४.००	७३२.००	१०४७६.००
२	कुंपण दुरुस्ती	१२.००	२४३६.००	०.००	२४३६.००
३	रोपे खरेदी करिता- वर्ष २५०० रोपे प्रती हेक्टरी + २५०रोपे/ मरअळीसह २७५० रोपांचा पुरवठा रोप दर रु.१०/- प्रमाणे	०.००	०.००	२७५००.००	२७५००.००
४	औषधे फवारणी- किटकनाशक फवारणे	३.००	६०९.००	७३२.००	१३४९.००
५	रोपांची वाहतुक - वर्ष पहिले प्रती रोप रु.०.९२ प्रमाणे एकूण २७५० रोपे भराई उतराई ०.९४ म. दि. १०० रोपांसाठी	३.८५	७८९.५५	२५१६.२५	३२१७.८०
६	२५०० रोपे लागवड करणे (१ म.दि. १०० रोपांना) व लागवड करताना ५० ग्रॅम सिंगल सुपर फॉस्फेट, एन पी के देणे प्रती हेक्टरी १२५ किलो (सिंगल सुपर फॉस्फेट एनपीके)	२५.००	५०७५.००	१८३०.००	६९०५.००
७	मरअळी भरणे - वर्ष पहिले १०% -२५० रोपे मरअळी रोपांची लागवड करणे (२५० रोपे) लागवड करणे	५.००	१०१५.००	०.००	१०१५.००
८	निंदप्या - रोपांची निंदप्या ३ वेळा करणे व दोन वेळा भरभांगलण करणे	८४.५०	१७७६२.५०	०.००	१७७६२.५०
९	पाणी देणे - आठ वेळा संरक्षणात्मक पाणी देणे प्रती पाणी (१०० रोपांना १. म. दि) नोव्हेंबर ते मार्च आणि एप्रिल ते जून असे एकूण आठ महिने	२००.००	४०६००.००	०.००	४०६००.००
१०	जाळरेषा घेणे - ३ मी रुंदीचा अंतर्गत व बाह्य जाळरेषा	२.००	४०६.००	०.००	४०६.००
	एकूण	३८६.३५	७८४२९.०५	३३३९०.२५	१११७३९.३०
	इतर संकिर्ण (७ %)		५४९०.०३	२३३९.७१७५	७८२९.७५
	एकूण प्रथम वर्षीय कामे	३८६.३५	८३९९९.०८	३५६४९.९७	१११५६९.०५

गोषवारा

	एकूण एकंदर लागवड पूर्व कामे व प्रथम वर्षीय कामे	मनुष्य दिवस	मजूरी	साहित्य	एकूण
अ	लागवड पूर्व कामे	५४.४०	११८१६.२२	२९.३७	११८४५.६०
ब	प्रथम वर्षीय कामे	३८६.३५	८३९९९.०८	३५६४९.९७	९९९५६.०५
	एकूण एकंदर लागवड पूर्व कामे व प्रथम वर्षीय कामे		९५७३५.३१	३५६७९.३४	९३९४०.६५
	प्रति रोप खर्च रूपये	५२.५६			
	मजूरी व साहित्य पुरवठा यांची टक्केवारी	मजूरी ६३ % व साहित्य ३७ %			

टिप - सदर अंदाजपत्रक कागद उद्योगासाठी आवश्यक असणा-या प्रजातींसाठी प्रस्तावित करण्यात आले असून रोपे टिश्यु कल्चर (Tissue Culture) पद्धतीने करावयाची असल्याने रोपांची किंमत कमी आहे. यावरोबरच या प्रजातींच्या संरक्षण, संगोपनाची आवश्यकता प्रथम वर्षापर्यंतच असल्याने प्रति रोप खर्च कमी आहे.

 अप्पर प्रधान, यशव वनसरक्क
 (मुख्यालय) सामाजिक घनीकरण,
 महाराष्ट्र राज्य, पुणे. १